

ANY: XXXVIII NÚMERO: 11.279
DIRECTOR: Marc Marcé i Casaponsa

EL DIARI DE LA CATALUNYA CENTRAL

Bages, Berguedà, Solsonès, Moianès, Cerdanya
Alt Urgell, Anoia i Baix Llobregat Nord

www.regio7.cat
Regió 7
RECICLA'M
Aquest diari utilitza paper reciclat en el 80,5%

FC BARCELONA, 4 - REIAL BETIS, 0 ▶ 34

El Barça bat el rècord de gols per any que tenia el Madrid

UNA GOLEJADA AL BETIS ARRODONEIX UN 2015 MÀGIC

ALA PIVOT CONSOLIDAT ▶ 36

L'ICL renova Flis per tota la temporada

EL CONTRACTE SE LI ACABAVA AVUI

DISSABTE de franc amb el diari

ANUARI 2015

I per només 1,80 €

CALENDARI-PÒSTER

Macsa ultima la compra de l'antic edifici de serveis centrals de Caixa Manresa

► L'empresa manresana i els nous propietaris de CatalunyaCaixa tenen avançada l'operació ► La seu de Santa Anna oberta el 1993 està en desús des del 2013 ▶ 32

El republicà Torras serà el responsable de l'aparell municipal de Manresa

► COM A REGIDOR DE GOVERNACIÓ SERÀ UN DELS HOMES FORTS DEL PACTE ENTRE CDC I ERC
► LLOBET CONSERVA LES ATRIBUCIONS ACTUALS ▶ 5

Companys a Farreras: «busquen un altre candidat!»

► De manresà a manresà: l'estudiós Joan Esculies recupera un relat amb vivències dels anys trenta de qui fou president del Parlament republicà ▶ 38

Carnet de Francesc Farreras i pàgines del seu relat. Sonen curiosament actuals les frases de Companys quan aquest confessava al manresà el seu temor de no poder succeir Macià el desembre del 1933

restaurant
tes

C. Verge de Joncadella, 1
Tel. i fax 93 832 16 25
08251 Santpedor

Menú dies laborables
19,40 €
tot inclòs

Ajuntament de Manresa

30
SALÓ DE LA INFÀNCIA I LA JOVENTUT DE MANRESA

DEL 27 DE DESEMBRE DE 2015 AL 4 DE GENER DE 2016

HORARI: DE 16:00 A 20:30
COMPLEX VELL CONGOST

CUMPI
QU
JUGUI

Per ells, per tu i pel futur
Recicla!

Reciclatges Pelegrí
Gestor i transportista de residus

Sant Vicenç de Castellet
T 93 833 10 62
reciclatgespelegrí.com

60 ANYS
RECICLANT

Codi Gestor: E-858.04 / Codi Transportista: T-1713

Cultures

TEATRE | MÚSICA | LLETRES | DANSA | ART | TRADICIONS | CINE | TELEVISIÓ

SENSE PRESIDENT ■ Catalunya es trobava sense president a final de l'any 1933 per la mort de Francesc Macià el dia de Nadal, talment com passa avui en dia. I el paral·lisme es repeteix pel fet que la trama per la investidura no va ser un camí de roses per a Companys ni ho és ara per a Artur Mas. Testimoni d'excepció dels fets de fa vuit dècades va ser el manresà Francesc Farreras i Duran, president del Parlament durant l'exili

Lluís Companys: «em seguen l'herba sota els peus! Busquen un altre candidat!»

► Un relat inèdit del diputat manresà Francesc Farreras i Duran, localitzat a l'Arxiu Nacional de Catalunya, descriu el neguit del successor de Macià per obtenir la investidura com a president de la Generalitat, el 31 de desembre del 1933

EL REPORTATGE

Joan Esculies
SANT CUGAT DEL VALLÈS

Francesc Macià va morir el dia de Nadal del 1933. Davant l'imminent relleu al capdavant de la presidència de la Generalitat «hi hagueren algunes converses entre la gent d'Estat Català (la de Josep Dencàs especialment) i alguns diputats de més edat de la vella guàrdia republicana i catalanista, per guanyar posicions». Així ho recordava en començar la dècada dels anys setanta, a Mèxic, el manresà Francesc Farreras i Duran (1900-1985) en un relat inèdit aparegut en el seu fons a l'Arxiu Nacional de Catalunya. El president del Parlament a l'exili va viure com a diputat els anys trenta el joc polític entre bambolines que va fer possible l'elecció de Lluís Companys i el nerviosisme d'aquest en creure que no tenia assegurada la investidura.

Mort Macià, Farreras rememorava que «tot el que es feu córrer de buscar un candidat que fos catalanista abans que tot, eren romanços». Segons el diputat manresà, del que es tractava era de prendre posicions per influir en el si de l'Esquerra Republicana de Catalunya i posar un preu polític al suport d'un candidat determinat. I és que en la successió de l'Avi, la facció d'homes de l'Esquerra que procedia de la seva formació anterior, Estat Català, i que exercia en el si del partit de plataforma de pressió, va voler jugar les seves cartes. Aquest grup, capitanat per Josep Dencàs, era conscient que la seva intransigència nacionalista no tenia prou suport dins el partit per encimbellar un candidat propi, com el mateix Dencàs o Ventura Gassol. Per tant, va maldar per posar les seves condicions per votar Companys.

Cinc dies després del traspàs de l'Avi, el 30 de desembre, una comissió de la cúpula del partit es va reunir al Parlament per decidir

Farreras, al centre, amb ulleres, darrere de Ventura Gassol, a l'aplec de les Marcetes (7 de juny del 1931)

D'esquerra a dreta, Claudi Ametlla, Carles Pi i Sunyer, Francesc Macià, Lluís Companys, Joan Selves i Carner, que pren possessió del càrrec de governador general de Catalunya, i Jaume Aiguader

qui el rellevaria. D'entrada, no hi havia un nom de consens i es procedí a una votació secreta. Els noms d'Humbert Torres, Antoni Rovira i Virgili i Carles Pi i Sunyer

van circular com a candidats. No despertaven, però, el quòrum necessari. Els dos darrers, a més, feia pocs mesos que havien deixat el seu anterior partit, el Partit Ca-

tanista Republicà, per unir-se a l'Esquerra. De fet, segons Farreras, tots ells eren conscients que no podien ser candidats perquè «Dencàs feia jugar els seus noms per guanyar posicions ell i els seus en el futur govern».

En la votació interna, Companys va obtenir vint-i-tres vots, seguit de Torres, amb onze, i Pi i Sunyer amb un. La resta van ser en blanc. A la sortida de la reunió, el futur president es va mostrar prudent. Tant que, malgrat que ho esperava amb delit, va dir a la premsa que no estava decidit a acceptar que el seu nom fos proposat. Era més que evident, però, que seria ell qui succeiria Macià. N'era tant que, d'acord amb el diputat manresà, fins i tot «la mateixa Lliga veia prou clar que el candidat més viable i de més pes per a l'ERC era el sr. Companys». El diputat lligaire Lluís Duran i Ventosa li ho donà per fet i li assegurà que els regionalistes votarien en blanc el dia de l'elecció.

Malgrat l'abassegadora victò-

Farreras i Duran narra en els seus escrits personals com les enraonies «feren impacte» al «molt emotiu» Companys

El nucli bagenc d'ERC, amb Farreras i Selves i Carner, va ser testimoni d'excepció de la trama per investir president

ria en el si del seu partit, fet que era prou per ésser escollit perquè l'ERC tenia 51 diputats dels 85 de la cambra, Companys estava molt nerviós. «La remor del carrer que si Companys era poc catalanista -explica Farreras-, que si deixà la presidència del Parlament de Catalunya per ésser ministre de Marina a Madrid, que el seu diari, La Lucha, passà pel grup de Melquíades Álvarez (Reformistes), ... eren veus prefabricades i no pas espontànies». De tota manera, segons Farreras, aquestes veus «al sr. Companys li feren impacte, ja que era molt emotiu».

Aquell vespre del dia 30, Farreras sopava al Cafè de Catalunya, al xamfrà del carrer Bergara amb la plaça de Catalunya de Barcelona (a la ubicació actual del centre comercial El Triangle), quan hi entrà Companys apesarat. En veure'l, el futur president li etzibà: «Em seguen l'herba sota els peus. Busquen un altre candidat!». El diputat manresà el volgué tranquil·litzar «amb arguments sòlids». En veure que no se'n sortia, i davant l'excitació de l'altre, va liquidar el compte i se l'endugué a la conselleria de Governació. El manresà sabia que Joan Selves, fins a l'octubre del 1933 titular de la cartera i aleshores comissari general d'ordre públic i governador general de Catalunya, es trobava allí reunit amb alguns diputats del partit. Pel camí, Farreras va provar de calmar Companys amb tota mena d'explicacions. Li digué que el votarien els diputats de l'ERC i també els cinc diputats del grup escindit que encapçalaven Josep Tarradellas i Joan Lluhí Vallescà. Joan Selves i Carner (1898-

1934), fill de Castelltallat, formava part de l'anomenat nucli manresà de l'ERC i, malgrat que en el lapse de l'octubre al desembre del 1933 era Pere Mestres el titular de la cartera de Governació, ell era el veritable home fort del departament. Farreras i l'atribolat Companys van entrar a la conselleria, aleshores ubicada al Palau de la Duana a Pla de Palau, per la porta privada que donava a les habitacions del conseller. Un secretari va avisar Selves, íntim de Farreras des de la seva militància a la Joventut Nacionalista de Manresa.

El de Castelltallat digué a Companys que si anava al seu despatx sentiria els diputats reunits «i et convenceràs que ets l'únic candidat que pot reunir el màxim de vots». Fou així com el futur president de la Generalitat va tranquil·litzar l'esperit i va deixar Governació «convençut i tranquil». Farreras se n'acomia i donà la seva missió per acabada. El cas, però, és que aquella nit «Dencàs, el doctor Solé i Pla i algun altre anaren a visitar Companys i arribaren a conclusions que volien dir una conselleria per a Dencàs, mantenir Gassol a la de Cultura (cosa que Companys ja volia fer) i altres aranjaments».

Certament, la visita nocturna de l'intransigent Joan Solé i Pla va neguitejar Companys. L'endemà, 31 de desembre del 1933, en començar la tarda el doctor es trobava també al Cafè de Catalunya. Anotava les seves impressions, crítiques i desagradables, sobre el candidat quan Companys s'hi presentà i provà de convèncer-lo que el votés. Hores després, va sortir elegit president per cinquanta-sis diputats a favor, sis paperetes en blanc, i l'abstencionisme dels lligaires. Alguns com Dencàs van donar-se per satisfets amb les concessions promeses i el van votar. Altres, com Solé i Pla, que dubtaven del seu catalanisme, van romandre inalterables i no ho van fer.

Sense donar a conèixer les negociacions entre bambolines que relata Farreras Duran, es digué que Companys s'imposà perquè havia sabut «fer jugar la infantil». És a dir, s'havia recolzat en els elements més joves del partit com Josep Andreu Abelló, Dencàs i altres, davant les patums que tenien més reconeixement intel·lectual. Els comicis, però, es guanyaven aplegant seguidors als mítings i convertint-los en vots: a l'Esquerra n'eren conscients i en això el nou president no tenia rival.

Quan en començar el gener del 1934, Companys formà el seu primer executiu, Dencàs i Gassol van mantenir les respectives carteres de Sanitat i Cultura, i Joan Selves va recuperar la de Governació. Així, com descriu Farreras, el sector radicalment més nacionalista va aconseguir tres de les quatre carteres en mans de l'ERC i d'un total de set. Es tractava de dominar-les per proporcionar-les de personal afí. El nucli manresà, doncs, va ser testimoni d'excepció de la trama per escollir Companys president.

Una figura clau de l'exili que busca un lloc a la història

► La trajectòria de qui va ser el president del Parlament de Catalunya a l'exili des del 1954 fins al 1980 no ha merescut fins ara cap biografia

► La productora bagenca E2S cerca finançament per a un documental

Perfil

TONI MATA I RIU | MANRESA

Núria de Gispert va passar a Carme Forcadell una carta que abans havia rebut d'Ernest Benach, qui l'havia obtingut de mans de Joan Rigol, i aquest abans de Joan Reventós, i el socialista de Joaquim Xicoy, qui la va guardar en lliurar-li Miquel Coll i Alentorn, que la tenia perquè n'hi havia fet custodi Heribert Barrera. Tots ells són els presidents del Parlament de Catalunya des de la restauració democràtica del 1980 i la missiva en qüestió és un dels documents més emotius que l'interminable exili franquista ha llegat a la posteritat. L'autor és Francesc Farreras i Duran (Manresa, 20 de març del 1900-Cuernavaca, Mèxic, 13 de novembre del 1985), que va ser l'immediat antecessor d'aquesta llista de càrrecs electes amb la particularitat que mai va poder exercir perquè va ostentar l'honor a l'exili. En la lletra enviada des de l'altra banda de l'Atlàntic abans de les eleccions, Farreras passava el testimoni preservat durant la dictadura: «en constituir-se el nou Parlament de Catalunya creiem que els qui hem mantingut el primer Parlament, amb penes i treballs i a costa de grans sacrificis, ja podem renunciar al nostre càrrec, amb tota la dignitat amb què el sostinguérem des del 1932».

A Mèxic, d'esquerra a dreta: Farreras i Duran, Antoni M. Sbert, senyor Rovira, president de l'Orfeó Català a Mèxic, i Josep Tarradellas

En una entrevista realitzada per Joaquim Aloy i Jordi Sardans, publicada per Regió7 els dies 22 i 27 de novembre del 1980, Farreras explicava que es va exiliar a Mèxic on «hi havien els cosins del meu pare que havien emigrat quan la guerra de Cuba». Un cop allí, va poder comprar una farmàcia: «a l'acabar la guerra, la venguérem per estar a punt per a retornar a Barcelona, però Churchill mantingué Franco i adéu il·lusions de retorn». Com en el cas de moltes altres persones que van fugir de la dictadura, l'esperança del retrobament amb la seva terra es va estroncar després de la Segona Guerra Mundial. El diputat manresà no va tornar a trepitjar mai més Catalunya.

Francesc Farreras i Duran es va titular com a enginyer agrònom, va ser professor de silvicultura (gestió dels boscos), propietari rural, periodista i polític, tal com es pot llegir al web www.memoria.cat. El 1916 va fundar la Joventut Nacionalista de Manresa i va seguir una trajectòria política que el va dur de militar a Acció Catalana a fer-ho a Esquerra Republicana de Catalunya un cop proclamada la República el 14 d'abril del 1931. Francesc Macià el va nomenar secretari de la conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Boscos de la Generalitat, de la qual ell mateix n'era el titular.

El 1932, Farreras va ser elegit diputat al Parlament català i, poste-

riorment, va exercir com a president de la Comissió de Pressupostos i Finances i, també, d'Administrador delegat de la Caixa d'Estalvis de la Generalitat (1936). El 7 d'agost del 1954, a Ciutat de Mèxic, minuts abans que es proclamés Tarradellas com a president de la Generalitat a l'exili, se'l va escollir per ocupar el mateix càrrec del Parlament. El manresà va mantenir encesa la flama de la institució fins a la constitució del primer Parlament de la Generalitat restaurada, l'abril del 1980. Farreras va enllaçar la cambra elegida democràticament el 1932 amb la que va sortir de les urnes ni més ni menys que 48 anys després.

«La història no li ha fet justícia», assegura el cardoní Dani Sala, codirector amb Núria Sala d'un projecte de documental produït pel segell bagenc E2S sobre la trajectòria de Farreras, una iniciativa que «està en *stand-by* per falta de finançament». Tot i el suport de l'Ajuntament de Manresa i el Parlament, confien que TV3 s'hi acabi interessant. Una situació que exemplifica l'escassa fortuna que la figura de Farreras ha merescut en la memòria del catalanisme.

Investigadors manresans amb una trajectòria reconeguda en l'estudi de la història de la Catalunya del darrer segle com Joaquim Aloy i Joan Esculies han manifestat la necessitat que des de l'Ajuntament o alguna institució es faci el gest de dotar una beca per a un estudi exhaustiu de la vida i l'obra que desemboqui en la realització d'una biografia a hores d'ara inexistents. Bé la mereix un home que, en l'esmentada carta de l'inici d'aquest article, va concloure: «És clar que ens dol la indeguda persistència de les diputacions i dels governs civils, però creiem que les noves institucions que ara comencen faran la labor que calgui per a demostrar que mereixem ésser un poble lliure i que la nova Generalitat és l'única representació de Catalunya».

La participació dels bagencs en la formació d'Esquerra

► Francesc Farreras i Duran va palesar el consens que Macià generava en els centres obrers de la comarca

JOAN ESCULIES | SANT CUGAT DEL VALLÈS

■ En la formació de l'ERC, va escriure Farreras, «hi havia grups comarcals, com els de Manresa, que si bé era una conjunció de catalanistes i republicans, hi predominava l'Acció Catalana. Veient com tots els centres obrers de la comarca (àdhuc els murcians de les mines de Sùria, Balsareny i Cardona) estaven per l'Avi, com ja la gent del carrer denominava el sr. Macià, acudiren al consell d'Acció Catalana de Barcelona perquè incloguéssim alguns

noms de la nova Esquerra a la candidatura de regidors de Barcelona (sembla que 8 llocs haurien bastat). Lluís Nicolau d'Olwer, exiliat a París, opinà que sí, però a l'hora de votar no hi era i Jaume Bofill i Mates pesava molt i s'endugué la gent i no cediren ni un nom de la seva candidatura. Deien que guanyarien perquè tota la gent anava a les oficines del Passeig de Gràcia a preguntar on tenia el vot (no pensant que l'Esquerra i la mateixa Lliga hi enviava la gent)». Aquestes paraules formen part d'un dels escrits que es troben al fons Farreras de l'Arxiu Nacional de Catalunya i parlen de la implicació dels elements de la Catalunya Central en la gènesi del que havia de ser un dels grans actors polítics dels anys 30.

La visió manresana de la campanya electoral de les municipals d'abril del 1931

JOAN ESCULIES | SANT CUGAT DEL VALLÈS

■ «Ningú volgué veure què passava al carrer. Mentre la Lliga feia uns pocs mítings amb les seves vedettes i Acció Catalana reunia alguns centenars de persones en locals cèntrics, a les barriades les multituds esperaven que a les 11 del vespre comencés un míting per quatre oradors improvisats perquè esperaven que hi arribés l'Avi Macià. Era com un quadre clínic que qualsevol metge no interessat podia veure i els de Manresa, que teníem la feina al Pla de Bages, quan anàvem a Barcelona ho vèiem clar. Per això vingué un Ajuntament de Barcelona amb molta palla, perquè l'Esquerra no troba-

va gent per omplir la candidatura. El que podia ésser conservador o centrista es desplaçava a l'Esquerra... i més a l'Esquerra perquè la gent, la massa, exigia en havent guanyat per la molta gent que deia: 'Nosotros votamos por el Avi'».